

Jordi Savall

Músic. Convidat a la Càtedra Ferrater i Mora

«El sentit de la música és aportar a l'esperit l'energia que només ella, i l'amor, ens poden donar»

L'eminent músic Jordi Savall, un dels artistes catalans amb més projecció internacional, va intervenir en els Seminaris de la Càtedra Ferrater Mora. Al llarg de tres dies, el mes de novembre, va plantejar "Sis reflexions sobre el poder de la música: Sentits, Memòria, Esperit, Transmissió, Vida i Renaixement".

Toqueu un instrument minoritari, i interpreteu una música fins ara molt desconeguda. I teniu èxit. A què ho atribuïu?

El que explica un cert èxit és el fet que amb les músiques antigues hem recuperat unes sonoritats que no es coneixien i que aporten una bellesa i unes emocions que avui no existeixen. Això ha permès que gent relativament jove descobreixi músiques i bellesa que havien estat oblidades, que ens aporten la possibilitat d'aprendre del passat i de reviuire emocions. L'experiència que vaig tenir amb *Tots els matins del món* em va demostrar que les músiques que són aparentment minoritàries poden ser multitudinàries si se'ls faciliten els mecanismes per ser-ho i, en aquest cas, el mecanisme va ser una pel·lícula. Però cada dia hi ha menys visibilitat per a les músiques de certa qualitat, menys espai a les botigues, i queden amagades entre mil coses, i a la gent li costa de triar-les. El problema és com arribar a les persones.

El músic es deu al seu públic?

Quan interpretes no has de pensar en el públic, que es crea a partir d'una certa forma de transmetre la bellesa. El que

és important és que quan interpretem música antiga, sigui barroca o medieval, es faci el més evident possible tota la seva bellesa i dimensió, que és el que establirà el contacte amb el públic. Ara bé, el públic, en general, depèn d'uns mitjans de comunicació, que són els que el convoquen: si ho fan tens públic, si no ho fan no en tens. Per tant, el problema, avui dia, és que no hi ha espais suficients per a la música i la cultura de qualitat.

Heu afirmat que la partitura encara no és música...

La partitura és l'esquema que ha deixat el compositor de com vol ordenar la música, les melodies. És un projecte de música que, perquè visqui, ha de passar per un ésser viu, que és el músic o el cantant que, quan l'interpreta, fa reviuire les notes i, per tant, la música, que pren una dimensió humana i viva. A més, la interpretació sempre es renova, perquè no n'hi ha cap de definitiva, perquè està lligada a la capacitat artística de l'interpret per entendre la partitura i a la que té de transmetre el que la partitura ens vol mostrar.

No hi ha, avui, alguns intèrprets que volen fer passar les seves emocions per davant de les de la partitura?

“Tenim un patrimoni musical molt antic i ric i tenim també una tradició musical forta, la qual cosa és molt positiva”.

No hi estic d'acord. Si hi ha alguna cosa que pot distorsionar una partitura no és la emoció, sinó el desordre i l'arbitrarietat. El que pot passar és que hi hagi una certa forma de teatralitat en la interpretació. L'equilibri és fonamental per a l'emoció i el missatge de la música.

Podem fer servir la música com ens sembli?

La música ha de servir per al que faci falta. El que no és lícit és que, al llarg de la història, s'hagin fet servir músiques per a projectes molt negatius. Hi ha unes cançons de croada, bellíssimes, que es componien per convèncer la gent d'anar a la conquesta de Jerusalem i a "matar infidels". La música en ella mateixa no és bona ni dolenta, però es pot fer servir per a causes que no són justes.

Individualment, és lícit fer servir la música per satisfer l'esperit: és aquesta la funció de la música. La música ens dóna ànims quan estem desanimats, ens fa recordar una persona estimada quan ja no ens acompanya, passar-ho bé amb els amics, ballar... El sentit de la música és aportar a l'esperit l'energia que només ella, i l'amor, ens poden donar.

Avui la música s'enregistra. En el futur, aquest fet condicionarà la interpretació?

Per més que un autor enregistri la seva música no necessàriament enregistrarà la versió ideal. No hi ha un model, perquè la música va més enllà del model, perquè està lligada a un factor instantani de comunicació, bellesa i emoció. Un dels perills, avui, és que, en lloc de viure, es veu... en lloc d'interpretar, s'escolta... Això és molt negatiu perquè aquesta forma de viure una cosa que no existeix, que és fictícia –perquè és una gravació, que és interessant per tenir-la per a documentació i fa possible estar en contacte amb un món de creació que ja no existeix– allunya l'ésser humà del necessari contacte amb altres éssers humans, que és com allunyar-se de la vida. Els enregistraments són interessants perquè ens donen la imatge, com una foto, del moment viscut. Si s'ha viscut molt intensament, el reviuem cada vegada que l'escoltem. Però no podem viure només de records, no podem viure de fotos o pel·lícules, no podem viure només de llegir poesies i novel·les sense tenir experiència de l'amor o l'amistat. L'ésser humà necessita l'ésser humà, la comunicació directa, que és un dels factors essencials.

Il·lustració: Marc Vicens

Us atreviríeu a fer una valoració del nivell musical al nostre país?

No sóc un especialista en el nivell musical del nostre país. Penso que en l'àmbit educatiu hi ha molta cosa a fer, que en l'àmbit social la música és present en moltes activitats i que hi ha molt per fer en l'espai que hauríem de donar als joves que volen fer música, que s'hi volen guanyar la vida. Em sembla que a Catalunya no donem prou espai als joves per poder fer concerts i activitats i ajudar-los a fer-se una experiència musical en la seva vida, abans que es llancin de manera definitiva a la professionalitat. Penso, també, que tenim un patrimoni musical molt antic i ric, i que tenim una tradició musical forta, la qual cosa és molt positiva. Al mateix temps, ens caldria augmentar el nivell cultural. Malauradament, els mitjans de comunicació, la TV i la ràdio, difonen músiques d'un nivell de qualitat molt baix, i això fa, probablement, que l'assistència a concerts de música culta sigui molt baixa, si la comparem amb França o Alemanya.